

Egyenlő esélyeket, társadalmi felzárkózást támogató programok a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet gyakorlatában

© ZÁGONI-SZABÓ Józsefné

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat, Szolnok

zagonine.julianna@szolnok-ped.sulinet.hu

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat közös igazgatású, többcélú intézmény. Az egyenlő esélyeket, társadalmi felzárkózást támogató programokat a Pedagógiai Intézet PSZSZ intézményegységében valósítjuk meg. A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 19. § (2) bekezdés és a 2013. január 1-jétől hatályos 48/2012. EMMI rendelet szerint az Intézet alapfeladatai között konkrétan, nevesítetten nem szerepel az esélyegyenlőséghez kapcsolódó kötelező tevékenység. Azonban az integrációs pedagógiai rendszert alkalmazó, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket/tanulókat nevelő-oktató intézmények számára kiemelten fontos a következő pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátása:

- pedagógiai értékelés: a nevelési-oktatói intézmények belső értékelési rendszerének kialakítását segítő tanácsadás feladatainak ellátása, pedagógiai és komplex intézményértékelési eszközök és módszerek megismertetése és terjesztése,
- szaktanácsadás: pedagógiai fejlesztő tevékenység elemzése, értékelése, segítése, pedagógiai módszerek, eszközök, eljárások megismertetése, terjesztése, egyéni szakmai tanácsadás,
- igazgatási, pedagógiai szolgáltatás: közreműködés az óvodai nevelési programok, iskolai és kollégiumi pedagógiai programok elkészítésében és bevezetésében,
- pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése: pedagógiai napok, szakmai ankétok, fórumok szervezése, bekapcsolódás a pedagógus-továbbképzés rendszerébe, tapasztalatcserék szervezése.

Ez a tanulmány a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet alapfeladatai körében megvalósított pedagógiai-szakmai gyakorlatot igyekszik bemutatni az egyenlő esélyek, társadalmi felzárkózás programjain keresztül. Először a témában meghozott oktatáspolitikai döntésekről, a megalkotott jogszabályokról, az integrációs pedagógiai rendszer intézményesítéséről írok. Ezt követően az Európai Unió pályázatok szerepét fejtem ki a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók esélyegyenlőségének biztosításában.

A tanulmány fő fejezetében a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet sajátos eszközeit, módszereit mutatom be a köznevelési intézmények módszertani, pedagógiai támogatására a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók nevelése-oktatása gyakorlatának megvalósításához, eredményessé tételéhez.

A tanulmány összefoglalójában a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet jövőképét vázolom fel az egyenlő esélyek és a társadalmi felzárkózás szakmai támogatásában.

Oktatáspolitikai döntések a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nevelése-oktatásában

Jogsabályi keretek

Tanulmányomban bemutatom a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos magyarországi oktatáspolitikai döntéseket: intézményesítés, jogsabály a HHH tanuló meghatározására, HEFOP-2.1.1; TÁMOP-3.1.1 kiemelt programok, iskolai és óvodai integrációs program. Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról emelte be nyíltan a szabad iskolaválasztás jogát 1993-ban. Ezzel megteremtődött a lehetőség a szülők számára, hogy gyermeküket az általuk legjobbnak tartott általános iskolába írathassák be.

A szülők választása, a nem roma tanulók elvándorlása nem az intézmények oktatási-nevelési programjától függött, hanem a bent lévő tanulók összetételétől. A hátrányos helyzetű tanuló, a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló fogalmát az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, majd a 11/1994. MKM rendeletben a 39. § d-e pontjában meghatározott képesség-kibontakoztató, valamint integrációs felkészítésre vonatkozóan 2003-ban került be módosításként a jogsabályokba.

A definíciót a következőképpen találjuk meg a közoktatási törvényben: hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, aki rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül, s ezen belül halmozottan hátrányos helyzetű, akinek a szülei legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Ez a jogi szabályozás jelenleg is érvényben van.

A 2003/2004-es tanévben indíthattak első alkalommal az iskolák képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést. Fontos megjegyezni, hogy az 1. és 5. évfolyamon indított integrációs felkészítés programban részt vevő iskoláknak meg kellett felelniük annak az elvárásnak, hogy a párhuzamos osztályok között a HHH tanulók arányában nem lehetett 15%-nál nagyobb különbség.

A több iskolás településen csak akkor vehették igénybe 2003-tól a normatívát a HHH tanulók integrált oktatásához, amennyiben az önkormányzat illetékességi területén az iskolába járó összes tanuló létszámához viszonyítottan az intézmények közötti eltérés aránya nem haladta meg a huszonöt százalékot.

Az integrált nevelés-oktatás megvalósítását kiemelt programok is támogatták a Nemzeti Fejlesztési Tervben, a HEFOP-programokban. Így a HEFOP-2.1-es prioritásban kifejlesztették az integrációhoz kapcsolódó képzéseket. Ezzel egyidejűleg megjelent a HEFOP-2.1.5 program, mely a települések deszegregációs törekvéseit támogatta.

Az esélyegyenlőség és integráció projekt folytatódott az ÚMFT TÁMOP 3. prioritásában. A TÁMOP-3.3.1. konstrukció célja az volt, hogy szakmai fejlesztéseket hozzon létre, melyek a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók, köztük a roma tanulók oktatási-nevelési körülményeit kívánta javítani, valamint a képzők és mentorok felkészítését a programok intézményi megvalósításához. További cél volt az iskolai szegregáció mértékének csökkentése, az óvodáztatási arány növelése, a minőségi oktatáshoz való hozzáférés javítása.

Ezekbe a kiemelt programokba a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet is bekapcsolódott, a kiemelt program pályázataiban (képzők, mentorok) részt vettek a PSZSZ intézményegység munkatársai és külsős szakembereink, megszerezve a jogosultságot mind az IPR alap- és módszertani képzéseinek

tartására, mind a folyamat-tanácsadás és a módszertani mentorálás tevékenységeire.

Iskolai és óvodai integrációs program jogi szabályozása, a megvalósítás kivitelezése

A jogszabályi környezet 2007-ben új elemmel bővült, az oktatási miniszter határozatával: „Az itt kiadott iskolai integrációs program (iskolai IPR) nem ad meg részletes tanítási tartalmakat, választandó tantervet, tankönyvet, stb., nem nevez meg konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakításának szükségességét.”

Ezen elveknek megfelelően, az Országos Oktatási és Integrációs Hálózat (OOIH) a program támogatására Együttműködési megállapodást kötött az iskolákkal, majd később a bekapcsolódó óvodákkal is, valamint régiós szinten az IPR bevezetését segítő cégekkel, így háromoldalú együttműködési megállapodások jöttek létre.

Akkor még nem volt esélyünk - mint pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézménynek - bekapcsolódni az IPR-t támogató intézményi körbe, a saját megyénk óvodái, iskolái nem velünk dolgoztak az IPR rendelet tevékenységeinek megvalósításában...

A háromoldalú együttműködési megállapodás már az 5/2010. OKM rendeletben nem szerepelt kötelező elemként, s az azt követő KIM, illetve EMMI rendeletekben sem.

Európai Uniós pályázatok szerepe a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet kezelésére

Az ÚMFT, az ÚSZT TÁMOP akcióterveiben megjelentek az esélyegyenlőségi szempontok. 2007-ben a nevelési-oktatási intézményeket fenntartó önkormányzatoknak helyzetelemzésre épülő közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési tervet kellett készíteniük.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program 3. prioritása a Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek címet viseli, s tartalmában az oktatás eredményességét, hatékonyságát kívánja erősíteni, javítani, az egyenlő esélyű hozzáférést a szolgáltatásokhoz a pedagógusok kompetenciáinak megerősítésével együtt.

A TÁMOP 3. prioritásban az egyenlő esélyeket, társadalmi felzárkózást a következő kódszámú pályázati felhívások támogatták, támogatják, melyeket a téma szempontjából emeltem ki a mi konvergencia régióinkra vonatkozóan:

- TÁMOP-3.3.2-08/2 – Esélyegyenlőségi programok végrehajtásának támogatása
- TÁMOP-3.1.4-09/2 – Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben
- TÁMOP-3.1.7-11/2 – Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése
- TÁMOP-3.1.11-12/2 – Óvodafejlesztés
- TÁMOP-3.1.4-11/2 – Innovatív iskolák fejlesztése
- TÁMOP-3.3.8-12/2 – Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása.

Melyek a JNSZ MPI sajátos eszközei, programjai, módszertani elemei az intézmények társadalmi felzárkózást támogató pályázataihoz?

Tanulmányomban az egyedi, speciális pedagógiai-szakmai szolgáltatásainkat mutatom be. Fontosnak tartom leírni, hogy a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézetben munkaköri feladatként is megjelenik a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók, különös tekintettel a roma gyermekek, tanulók intézményes nevelésével, oktatásával kapcsolatos intézeti tevékenység koordinálása (Integrációs Pedagógiai Rendszer, társadalmi felzárkózást támogató programok, pályázatok szakmai támogatása), valamint a fenti területekhez tartozó műhelymunkák, tájékoztató napok, minikonferenciák szervezése és lebonyolítása.

Képzések, mentorálás, tanácsadás

A kiemelt projektekben kidolgozott 4 IPR-t támogató alapképzés, 10 módszertani továbbképzés indítási jogát átvettük 2009-ben. Ekkor az Intézet a közbeszerzési eljárások alapján nyertes pályázóként nyújtotta a szolgáltatásokat mind Jász-Nagykun-Szolnok megyében, az Észak-alföldi, Dél-alföldi, Közép-magyarországi, Észak-magyarországi Régiókban.

2009 őszén 17 fős IPR képző, mentor, szaktanácsadó, szakértő csoporttal indítottuk el az Intézetben a társadalmi felzárkózás nevelési-oktatási programjai támogatását:

- TÁMOP-3.3.2 – Esélyegyenlőségi programok végrehajtásának támogatása - 445 tanácsadói óra, 8 képzés
- TÁMOP-3.1.4 – Innovatív iskolák, óvodák - 54 képzés, 4120 óra IPR tanácsadás, módszertani mentorálás
- TÁMOP-2.2.3 – A szak- és felnőttképzés struktúrájának átalakítása – TISZK rendszer fejlesztése – 1680 tanácsadói, mentori, szakértői óra

Támogató tevékenységek tervezése az óvodai fejlesztő programban, az iskolai képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben (IPR)

A Pedagógiai Intézet 23 óvoda, 16 általános iskola, 6 középiskola IPR programja szakmai megvalósulását támogatja. 2010-től kezdve évente 2 alkalommal egyenlő esélyek, társadalmi felzárkózás minikonferenciát tartunk, ahol az aktuális IPR rendeletek ismertetése történik. A programokat minden alkalommal a Társadalmi Felzárkózást Támogató Államtitkárság referensei mutatják be, azt követően pedig a részt vevő intézmények vezetői, pedagógusai kérdezhetnek, s a válaszokat a rendezvényen meg is kapják.

A tájékoztató programokon ismertetjük a Pedagógiai Intézet szolgáltatási kínálatát is, mely az IPR rendelethez kapcsolódó kötelező és nem kötelező tevékenységeket támogatja. A megvalósításban a folyamat-tanácsadást is kiemeljük, hiszen kötelező feladat minden intézménynek a különböző munkacsoportok működtetése, a helyzetelemzés, az éves integrációs terv elkészítése. Már a tervezés időszakában lényeges azokat az integrált nevelés-oktatást támogató programelemeket

megismertetni, melyekkel mind a szülők, mind a pedagógusok bevonása újszerűen történhet. Javasolt témáink nevelőtestületeknek, tantestületeknek:

- Multikulturális programok – projektek – jó gyakorlatok
- Az integrációs pedagógiai rendszer és a tehetségfejlesztés
- Esélyegyenlőség a Nemzeti köznevelési törvényben
- Szakmaközi és interperszonális együttműködések
- Hatékony gyermek/tanuló megismerés
- A gyermeki agresszió kezelése – mese, drámapedagógia
- Óvoda-iskola átmenet – mérések, egyéni mappa
- Alsó és felső tagozat, általános iskola és középiskola közötti átmenet kezelése
- Egyéni tanulási utak – az iskola hatása az országos kompetenciamérés eredményeire.

„Szülőknek szól!” programelemeinket egyéni tanácsadás követi, melyre az Intézet pszichológusai, fejlesztő- és gyógypedagógusai várják a szülőket. Javasolt témáink:

- ❖ Magatartási problémák és kezelésük lehetőségei a serdülőkorban – Hogyan bánjunk velük szülőként?
- ❖ A különleges gyermek/tanuló (tehetség, HHH, SNI)
- ❖ Mese, játék a gyermeki személyiség fejlesztésében.

Ajánlatunkban a pedagógusi kompetenciák megerősítését, gyakorlati hasznosítását, hasznosulását kínáló 5-8 órás programokra, modulokra hívjuk fel az intézményi IPR munkacsoportok figyelmét. Tanulmányomban felvillantom a legfontosabb témákat.

I. modul: Óvoda-iskola átmenet csoport:

Óvoda - iskola átmenet értelmezése IPR szempontok alapján;
Óvodapedagógusi és tanítói hatékonyság és együttműködés lehetőségei a gyakorlatban; mérési módszerek a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek készségei felismeréséhez.

II. modul Környezeti munkacsoport - Család és intézmény:

Kapcsolatrendszerek az óvodában, iskolában;
Érték a családban, érték a társadalomban;
Fogyatékos gyermekek az óvodában/iskolában - érzékenyítés;
Hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek, tanulók, roma származású személyek az óvodában/iskolában.

III. modul Módszertani munkacsoport

Esélyegyenlőségi, szemléletformáló gyakorlatok, játékok;
Multikulturális programok, rendezvények – projekthét;
Sztereotípiák, előítéletek kezelésére professzionális, interperszonális kommunikáció.

Valamennyi modul az intézményi igényeknek megfelelően módosítható, és a szolgáltatást helyben tartjuk, ezzel is időt kímélve, valamint a kollégák intézményi helyettesítését is könnyebb megoldani, hiszen az utazás nem veszi ki hamarabb a munkából a résztvevőket.

Az IPR szakmai műhelyt 3 alkalommal szervezzük meg az IPR bevezetését kezdő intézményeknek azokban a témákban, melyek valóban nehézséget jelentenek az új stratégia bevezetésében: IPR éves cselekvési ütemterv, dokumentáció, IPR az intézmény stratégiai dokumentumaiban, IPR menedzsment, munkacsoportok

feladatai, intézményi önértékelés. Az Intézet nemcsak Szolnokon, hanem a kistérségekben is szervez szakmai fórumokat pedagógusoknak az egymástól tanulás lehetőségének, a horizontális tanulás, a disszemináció biztosítására:

- ✓ Szülői együttműködést támogató fórum – a kapcsolattartás új formái, lehetőségei, szülői igényfelmérés
- ✓ Tanulók fejlesztését támogató fórum – mérések, egyéni fejlesztés, tanuló/gyermek-megismerés, esettanulmányok
- ✓ Új módszerek bevezetését támogató fórum – pedagógus attitűd mérése, osztálytermi gyakorlatok.

Intézetünk célja olyan szolgáltatások tervezése, szervezése, melyekkel a gyakorlati megvalósulást segíti, támogatja a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat nevelő intézmények számára. Az Intézet nyitott minden kérésre, így több alkalommal szerveztünk már hospitációs látogatásokat megyénk határain túl lévő IPR-es óvodákba, iskolákba is. Az igénybe vevők körében gyűjtjük a véleményt a szolgáltatásaink eredményességéről, így a folyamatos visszajelzésekből tudjuk rendszeresen fejleszteni, megújítani a pedagógiai-szakmai kínálatunkat.

Új Széchenyi Terv

Korunk nagy kihívása az intézmények számára megjelenő Európai Unió felhívásokra történő pályázás. A legtöbb óvoda, iskola - anyagiak híján – nem tud pályázatíró cégtől szolgáltatást igénybe venni, illetve vannak, akik már „csalódtak”, hiszen a cég megírja ugyan a pályázatot, de a tantestületek szakmai tudása nem kerül mindig bele. Ezért az intézményi kezdeményezések alapján új típusú térítésmentes szolgáltatást nyújtunk az óvodák, általános és középiskolák, kollégiumok számára. A pályázatok megjelenése előtt már a társadalmi egyeztetés idején tájékoztató levélben értesítjük a megye intézményeit a várható kiírásról, és arról, hogy a megjelenés után bemutatjuk a pályázati útmutató alapján a szakmai tartalmat, a mellékleteket és a költségvetést.

2012-ben pedagógiai-szakmai segédleteket készítettünk, tájékoztató napokat tartottunk a TÁMOP-3.1.4, TÁMOP-3.1.11, TÁMOP-3.3.8 programokhoz. A pályázat végső beadási napjáig „pályázati ügyeletet” tartunk, mely azt jelenti, hogy a felvetett kérdésekre szóban, írásban, e-mailben még azon a napon válaszolunk is. Ezt rendkívül jónak találták az intézmények, hiszen nem könnyű a honlapokon való eligazodás sem sok esetben, de időt kímélő hatásáért is üdvözölték a kollégák.

A megjelent pályázatokhoz kapcsolódó híreket, tájékoztatókat küldünk például az új beadási időpontról, a megváltozott mellékletekről, a pályázati útmutató módosításáról. A fentieket a címlistánk alapján e-mailben juttatjuk el az érintett pályázókhoz, ezzel is segítve a naprakész információkhoz jutást.

A pályázati kitöltőprogram használata több alkalommal nehézséget jelentett az első ízben pályázó intézmény munkatársai számára, így meghirdettük a pályázati kitöltőprogramot bemutató rendezvényeinket is, melyet szívesen vettek igénybe az óvodák, iskolák vezetői, pedagógusai.

Az ilyen típusú programjainkat nemcsak Szolnokon tartottuk meg, hanem egy-egy településen, iskolában is a megye területén, de voltunk személyes tanácsadáson más megyében is. Felmerülhet a kérdés, hogyan tudtunk a pályázat tervezésében támogatást nyújtani.

A célunk az volt, hogy az intézmények a saját kidolgozott programjaikat nyújtsák be, ám a pályázati útmutatóban foglalt szűkszavú megfogalmazások értelmezésében szükség volt a közös gondolkodásra is. Fontosnak tartottuk azt is figyelembe venni, hogy a közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása pályázat nem automatikus értékelésű volt, hanem az adatlapon adott válaszok minősége, kifejtettsége alapján történik a szakmai értékelés. Hasonlóképpen jártunk el a költségvetés tervezésével is, a hozzátartozó kalkulátor használatával, és a költségvetés ütemezése témával is. Elmondhatom, hogy mindegyik rendezvényünket kiemelkedően jónak, hatékonyan tartották a résztvevők pályázatuk elkészítéséhez.

A pályázatokhoz olyan szakmai anyagot állítunk össze, mely minden tekintetben, tartalmában, minőségében megfelel a pályázati kiírás céljainak, a megvalósítható tevékenységeknek. Javaslatainkat természetesen továbbfejlesztik, a saját intézményi sajátosságokra átalakítják, vagy éppen adaptálják a pályázó óvodák, iskolák.

A pályázati útmutatóban szereplő valamennyi kötelező és választható programelemhez készítünk segédletet, meghatározva az abban résztvevők körét (intézményvezetés, pedagógus, gyermek, tanuló, szülő, szakmaközi együttműködő munkacsoport összetételét, fenntartó, roma kisebbségi önkormányzat), és a tevékenység megvalósítására optimálisan fordítható időkeretet, alkalmak számát is a költségvetési szabályok betartásával. Tanulmányomban bemutatok néhány részletet az elkészített szakmai segédleteinkből.

TÁMOP-3.1.11 Óvodafejlesztés. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő szülők bevonására a pályázati útmutató elvárásainak megfelelően a következő javaslatokat tettük. Szülői klub 4 alkalommal:

- o törvényi ismeretek, jogosultság, mit lehet igénybe venni a gyermekvédelmi támogatások rendszere, programokhoz hozzájutás, IPR,
- o kihez forduljon segítségért, gyermekvédelmi lehetőségek (étkezés, művészetoktatás, tankönyv), jegyzői nyilatkozat
- o a köznevelési törvény szerinti szülői jogok, kötelezettségek.
- o az SNI, BTMN ellátás, törvényi szabályozás, ehhez kapcsolódóan az intézményi fejlesztés - abban az óvoda, iskola, szülő feladata
- o hogyan értelmezzük a szakértői véleményt?
- o fejlesztő eszközök bemutatása használat közben a gyermekekkel együtt, könyvajánló, eszközajánló, hogyan tud otthon a szülő segíteni - egyszerű gyakorlatok bemutatása.

A JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet a szervezésben, nyertesség esetén, igény szerint előadókat tud biztosítani. Baba-mama klub 4 alkalommal:

- életvezetési tanácsok, mit egyen a gyerek, családi gazdálkodás
- a mese, játék szerepe, a szülők-gyermekek közös játéka, mondókázás, mozgásos játékok, zenés mozgásfejlesztés
- közös tevékenységek a gyermek fejlesztése érdekében: séta, "gyűjtőmunka" - őszi levelek, gesztenye, játék készítése belőle stb.
- családon belüli kapcsolatokat, a szülők gyermeknevelési kompetenciáit támogató, illetve a család társadalmi beilleszkedését elősegítő programok.

A klub ideje alatt, míg a szülők elfoglaltak, addig a gyermekekkel pedagógusok foglalkoznak, a gyermekek számára szabadidős tevékenységet tartanak. Ezt a programot is úgy dolgoztuk ki, hogy külső előadó, szakember is bevonható, de az óvodai intézmény a saját kompetenciáival önállóan is meg tudja oldani. A pályázati

kiírás másik kötelezően megvalósítandó tevékenységéhez a következő támogató ötletet adtuk:

A pedagógusoknak, valamint az intézményben nem pedagógus munkakörben dolgozóknak is meg kell szerezniük azokat az ismereteket, képességeket, mindennapi tudást, melyekkel a gyermekeket érintő szociális ellátórendszerben eligazodhatnak.

Szakközti együttműködés kialakítása (a saját kompetencia-határok megtartásával) a védőnőkkel, egészségügyi szakemberekkel, a szociális szakma szakembereivel a gyermekek ellátásában – elkészül a települési szintű „gondolattérkép”, mely a szociális ellátórendszer különböző szintjeivel, szervezeteivel, szerveivel a szakközti együttműködés kötelező elemeit, lehetőségeit vázolja fel. Ebben az Intézet a szakszolgálatok szakmai segítségét nyújtja, igény szerint egy-egy munkacsoport munkájában részt vesznek.

A pályázati útmutatóban vállalniuk kellett az óvodáknak továbbképzéseket is különböző óvodapedagógusi kompetenciák fejlesztésére. A Megyei Pedagógiai Intézet gazdag képzési kínálattal rendelkezik az óvodai nevelés területeire, a módszertani kultúra fejlesztésére, kiemelten az egyenlő esélyeket, a társadalmi felzárkózást támogatva. A pályázathoz az IPR-t támogató alap- és módszertani képzéseken túl ajánlottuk azon képzéseinket is, melyek az együttműködés, a szervezeti kultúra változtatásait is támogatják, segítve az intézményi integrált nevelés meghonosítását az óvodai nevelési programban.

Álljon itt néhány példa a javasolt 30-60 órás képzésekre, melyek illettek a kötelezően megvalósítandó képzések tematikájába, s az Intézet rendelkezik az indítás jogával: Kompetenciafejlesztés az óvodában; Gyermekvédelmi felelősök feladatai és szerepük a szakközti együttműködésben; Intézményi önértékelés módszertana (tréning jellegű továbbképzés); Szupervízió, avagy a segítők segítése - pedagógusok mentális erősítése; A tehetségek felismerése és azonosítása, tehetséggondozó projektek kidolgozása a nevelési oktatási intézményekben; Esélyteremtő kapcsolati tréning.

Fontos az óvodai nevelés mindennapjaiban a családi napok szervezése, a szülőkkel való közös programok tervezése is, ez feltétel volt a pályázati kiírásban is. Javaslatunkban a szülőkkel közös tevékenységek keretében a helyi hagyományok, a néptánc, népdal, gyermekjátékok, népi kismesterségek, tájjellegű ételek, helyi szokások a születéshez, évszakokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó programok összeállítása szerepelt.

Például a MÁS – NAP (tolerancia, multikulturalizmus, a másság elfogadása, inklúzió), a Generációk hídja programban a közös pontok megtalálása a nagyszülők, szülők, gyerekek mindennapjaiban. Mit játszunk? vagy a Ki játszik ilyen? játékok régen és ma, mit örökítünk át nemzedékről nemzedékre.

Elképzelhető egy Net - Generáció – interaktív nap is, melyben szó esik arról is, mit és mennyit engedjünk a kisgyermekeknek a számítógépen.

A TÁMOP-3.3.8-12 kódszámú *Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása* kötelezően megvalósítandó tevékenységei között elvárás az egyéni fejlesztési tervek előtt bemeneti mérések alkalmazása. Pedagógiai Intézetünk komplex ajánlatot készített, melyben a bemeneti méréshez mérőeszköz-csomag kidolgozását, a mérés lebonyolítását, a javítást, a statisztikai adatok feldolgozását vállaltuk, valamint a mérési tapasztalatok elemzését és bemutatását.

Ehhez még javasoltunk gyakorlati felkészítést a mérőeszközök készítéséhez, tanácsadást a mérések megszervezéséhez, lebonyolításához, és öt óras

minitréninget az intézményi mérési csoport számára a fejlesztő értékelés módszerei, formái és gyakorlati alkalmazásuk témában.

Kötelező elem a pályázatban a helyi társadalom bevonása, tréningek, rendezvények, melyekkel a befogadó attitűd fejleszhető. Ehhez az Intézet által kidolgozott 3 alkalomból álló 5-5 órás tréninget ajánljuk, melynek témája a hatékony együttnevelés, a települési szintű befogadó nevelés-oktatás feltételrendszerének kialakítása.

Óvodák számára kötelező nyitott óvodai programok szervezése a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő családok bevonásával. Itt a szülőket többféleképpen meg lehet szólítani, ebből választottam ki néhány konkrét ötletünket: Játékok régen és ma kiállítással egybe kötve; Ízek – színek – mozdulatok napja (Közös ételkészítés, kézműves programok a színekhez, valamint hagyományos táncok bemutatása. De elképzelhető akár népi íjászat is, és minden, ami a három főnévről eszébe jut a résztvevőknek, akár egy hagyományőrző nap keretében is); Járd újra program, melyben a szülők, a pedagógusok egy-egy élményt felelevenítenek, és a közösen, más módszerekkel, „újrajárják” a gyermekekkel együtt.

A JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet a pedagógiai-szakmai szolgáltatási ajánlataival sikeressé kívánta és kívánja tenni a megye köznevelési intézményeit mind a pályázatok nyertességével, mind pedig a korszerű, új szemlélet bevitelével a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nevelésébe, a velük való foglalkozásba, a szülőkkel való kapcsolattartásba.

A pályázatok elbírálása hosszú időt vesz igénybe, de közben is „gondozzuk” együttműködésünket az intézményekkel, folyamatosan felajánlva, hogy akár a hiánypótlásban segítséget nyújtunk, akár a megvalósításra való készüléshez támogatást kapnak.

Összefoglaló

Tanulmányomban bemutattam azokat a programokat, melyekkel az Intézet segítette, és a továbbiakban is támogatja az óvodákat, általános és középiskolákat, kollégiumokat. A nyertes pályázatokban a külső szakmai szolgáltatások vásárlásához az intézményeknek ajánlatokat kell bekérniük. Bízunk abban, hogy a JNSZ Megyei Pedagógiai Intézetet is felkérjük ajánlattételre az óvodák, iskolák. Minden tekintetben megfelelünk az előírásoknak, felnőttképzési intézményi akkreditációval és ISO tanúsítvánnyal rendelkezünk, az ajánlattételben részt vehetünk.

Az új jogszabályok, a 2011. évi CXC törvény a köznevelésről, a 20/2012. EMMI rendelet a működés rendjéről és a 48/2012-es EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról lehetővé teszik az esélyegyenlőséget, társadalmi felzárkózást támogató programokban való részvételt a Pedagógiai Intézet számára. A jövőben több olyan rendezvényt is tervezünk, melyek illeszkednek a megye köznevelési intézményeinek IPR programjai megvalósításához is.

Előadássorozatot indítunk az európai országok felzárkózási fejlesztési politikáiból, megtalálva a közös pontokat, illetve új tudás behozatalának a lehetőségét is szeretnénk előtérbe helyezni. Az első rendezvényre néhány hét múlva kerül sor, melynek témája: Esélyegyenlőség és fejlesztéspolitika Kelet-Közép-Európában.

A TÁMOP-3.3.10.A-12 és TÁMOP-3.3.10.B-12 – Továbbtanulást erősítő kezdeményezések támogatása című pályázatot néhány napja írták ki a középiskolák számára, így a tájékoztató napra készülünk az új programból.

Az esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódó tanácsadás a pedagógiai intézetek szervezésében történik majd a jogszabályok alapján, ehhez országos tanácsadói névjegyzék is készül.

A JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet az IPR képzők, tanácsadók, mentorok adatbázisát már létrehozta, a hálózat kialakítása a cél. Támogatjuk és szorgalmazzuk az Intézetben dolgozó kollégáink és a külsős szakembereink pályázását az országos esélyegyenlőségi tanácsadói listára. Fontos ez azért is, mert az Intézet nemcsak Jász-Nagykun-Szolnok megyében, hanem Magyarország területén láthat el pedagógus-továbbképzési, és mentorálási feladatokat. Az Intézet az IPR megvalósítását, intézményi bevezetését támogató szakembereket az ország régióiból „toborozta”, éppen azzal a céllal, hogy a szolgáltatási igényeket az intézményekhez legközelebb tudjuk teljesíteni. Az esélyegyenlőségi és felzárkózást támogató programok megvalósítását a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat intézményvezetése támogatja, a velünk együttműködő köznevelési intézmények pedig továbbra is számítanak az Intézetre.